

DE JONGEN DIE JEAN-MICHEL BASQUIAT HEETTE EN DE KUNSTWERELD VOORGOED VERANDERDE

27 APRIL 2019 • KLEEDEN VAN WOLUWÉ

Het oude, vlede en chaotische New York van de jaren tachtig. De straten van de East Village, waar handelaren gonden in brand staan om verkoopoppervlak te innen, inwiders brachten te weinig geld op. Het New York waarin de hip-hop ontstond, graffiti-kunstenaars de straten als hun canvas maakten en Times Square nog het schijngezicht van Manhattan is. Dat New York is de context waarin de jonge Jean-Michel Basquiat (1960-1988) zijn eerste stappen maakte in het kunstenaarschap zelf, zijn carrière tot grote hoogte komt en bij voorbeelding start.

Die eerste stappen – die hij in 1979 en 1980 zette – worden belicht in de tentoonstelling *Basquiat. The Artist and his New York Scene*, die nu te zien is bij Schuon in Heerlen. Het valt in deze vroege periode van kunstenaars, gekenmerkt door onderzoeken, verwandelen van richting en ontdekken, te pas in musea. Juist voor het werk van Basquiat is het interessant om deze periode uit te lichten, omdat het daarmee zo duidelijk wordt waar hij vandaan kwam (de 'straat'), waar hij zich van begin af aan legde of wilde zetten (de latente kunstwereld) en dat hij daar uiteindelijk – onvermijdelijk beginnend – zelf ook onderdeel van geworden is.

De tentoonstelling opent met de werken die hij maakte in het appartement van zijn vriendin Patti Adair. Bij gebruik aan eigen huisvesting en geld – hij verkeert op zijn voorstaande het ouderlijke huis en zweeft daarna van bank naar bank en sliep bij vrienden thuis – trok hij in bij zijn vrienden en galeriehouder bij de musea, galerieën, deuren, radiostations en de galeries van haar huis als ondergrond voor zijn kunst. Adair fotografeerde Basquiat, terwijl hij aan het werk was, maar ook de uiteindelijke werken in haar appartement legde ze vast. Die foto's en een aantal fysieke objecten uit het huis op East 10th Street zijn nu te zien in Heerlen. Met voort aan je inderdaad het appartement terug gekomen bent.

"Basquiat nam geen genoegen met bla bla, maar wille met zijn werk ter zake komen over belangrijke kwesties"

Vervolgens het geestgever ging Basquiat ook de straat op: hij zwierf in en rondom SoHo. En ook als tentoonstellingsbezoeker zwierf je vanuit het appartement de volgende dag in de straat op, alsof je door de latente kunstwereld van het hele New York uit de jaren 80 loopt. In die vroege basisschool Basquiat samen met een kunstenaarsvriend onder de naam SAMO© inzetten met graffiti. Ze waren uitdagende politieke teksten. Hij dreef (voorbereid) de spot met de witte elite van de Kunstwereld en hij vroegde de normen en waarden van de Kunstwereld aan de tand: 'SAMO as an alternative for SoHo... dissident... anarchist... graffiti... SAMO... AS AN ALTERNATIVE 2 STYLING AGAINST THE RADICAL CHIC SECTION OF DADDY'S FUNDS...' Hij was woedend over het raciale waarden hij als man met Haïtiaanse achtergrond had. Misschien was hij kon geen last aanhouden, werd hij binnengetrokken bij musea. Witte mensen kunnen het maken in de kunstwereld, omdat papie de boek financiert. Misschien, als zwarte kunstenaar? Basquiat nam geen genoegen met bla bla, maar wille met zijn werk ter zake komen over kwesties die destijds – en nog steeds – van groot belang waren.

Foto: Basquiat als graffiti-kunstenaar SAMO©, David Attie (Fotofoto).

De tentoonstelling in Schuon verzorgt met een overzicht van de Times Square Show uit 1980: een gratis groepsdemonstratie waarvan honderd kunstenaars meededen, gehouden in een ingrijpend pand op Times Square in New York dat 24 uur per dag gesloten was. Dit was Basquiat's allereerste tentoonstelling. Tijdens deze tentoonstelling werden de honderd kunstenaars Kunst op peaken brengen waar het niet verwacht werd, de kunst demonstreren. De opvatting dat kunst tot een bepaalde klassieke betrekking wordt hermoeiend omschreven. Later zou het werk van een aantal van de participerende kunstenaars opgerukt worden: Keith Haring, Jenny Holzer en Nan Goldin exposeerden er bijvoorbeeld hun werk, maar anderen deden nog aan het begin van hun carrière. Schuon toont een imposant overzicht van werken van vijftig kunstenaars, dat varieert tussen videowerk, schilderkunst, graffiti, fotografie en installaties.

"Die schilderijen die zo mateloos expressief zijn, vol woede, kleur, actie"

Basquiat, *The Artist and his New York Scene* toont de beginperiode van de kunstenaar, en wie ziet dat een aantal van zijn bekendste trademarks zich al manifesteren in dat vroege werk: het kosmische, de kinderlijke lekkernij, de geschilderde teksten, de assemblages, de maatschappelijke betrekkingen en vrede. Na een periode vooraf graffiti-kunst gemaakte te hebben begon Basquiat met het schilderen op canvas. De rebelse houding die Basquiat enigszins had in de smaak en zijn Kunstenareschap kwam al op vroege leeftijd tot bloei. Hij was niet alleen goed in zijn vroege tentoonstelling kreeg. Achter zijn schilderijen amper door musea werden aangesloten, vreesde ze op bij particulieren en galerieën. De tentoonstelling sluit af met vier van de schilderijen waarvan hij uiteindelijk zo evenredigend en schatrijk werd. De schilderijen die zo mateloos expressief zijn, vol woede, kleur, actie. Controversiële boodschappen met zich meedragen over kolonialisme, het statusquo en racisme. De werken confronteren je.

Hoeveel Basquiat als kunstenaar slechts acht jaar actief was, is zijn nalatenschap van onschrijfbaar omvang en waarde. Het was een jongen die aan het begin van de tachtiger jaren moeite had om zijn huur te betalen, en tegen het einde van datzelfde decennium in de meest chique hotels sliep. Een jongen die de gevoelige muziek-kunstwereld onderduikte achter schoppen, maar er uiteindelijk zelf muziek van werd. De jongen die Jean-Michel Basquiat heette, en de kunstwereld voorgoed veranderde.

Jean-Michel Basquiat, King of Kings II, 1982

De tentoonstelling Basquiat, *The Artist and his New York Scene* is nog tot en met 2 juni 2019 te zien in Schuon, Heerlen. Klik voor de agenda voor meer informatie.